

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εν τῷ λαῷ ὑπάρχει ἡ
δύναμις πρὸς τὴν ἀληθείαν—
ΦΥΣΑΡΗΣ.

Καὶ γλῶσσα ἔχει τοὺς φυ-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΝΚΗ 18 ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 362

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Στὸ παιδί μου.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες τοῦ Γερο-
δίου (συνέχεια).
ΙΔΑΣ. Σαμοθράκη (συνέχεια).
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Πεδίος Ὀρεινός.
Δ. Π. Π. Βιβλιογραφία—Les Manroyeni κτλ.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Ὁ ποιητὴς Renè Arcois.
Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ. Τὸ ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς (συνέχεια).
ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Ὁ Διάδοχος.
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ-ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Μερικὲς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες, ἀπὸ καινὲς δὲ πὺρ μᾶς ξεφουρνίζουν κάθε μέρα, γιὰ πενταρολογία, πότε παραίτησες (!) Ζορμπά, πότε «ἐνδεχομένη» Ὑπουργικὴ μεταβολή, πότε—καὶ πάντα κάθε λογῆς χοντροφειτιές, βάλανε χέρι καὶ στὸ Διάδοχο καὶ μᾶς τελαλοῦν «ἐνδεχόμενη» παραίτησή του ἀπὸ τὸ στρατὸ—μπορεῖ καὶ ἀπὸ τὰ διαδοχικά του δικαιώματα.

Ἐχομε τὴν πεπονήθησιν πὺρ τέτιο πράμα οὔτε θὰν τὸ φαντάσθηκα καὶ ὁ Διάδοχος. Μπορεῖ νὰ πιεράθηκα, σὺν ἄτομο, μπορεῖ νὰ ποιογητεύθηκα, γιὰ μιὰ στιγμή, μοναχά, γιατί σκέφτηκα πὺρ ἄγρια παραγνωρίσθηκα τὸση ἀφοσίωση καὶ τὸση καλοσυνείδητη δουλιὰ του στὸ στρατὸ—μὰ πᾶν ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν πίκρα καὶ πᾶν ἀπὸ τὴν ἀπογοήτεψες τῆς στιγμῆς, στέκεται τὸ Χρέος. Κι ὁ Διάδοχος τὸ ξέρει πολυκαλὰ αὐτό. Κ' ἔχοντας μπροστά του τὸ μεγάλο καὶ θαυμαστὸ παράδειγμα τοῦ Βασιλιά πατέρα του, πρέπει νὰ γνωρίζῃ γιὰ χρέος του τὸ νὰ μείνῃ καὶ στὸ στρατὸ καὶ στὸν τόπο.

Σὰ βγοῦμε μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ σημερινὸ τὸ χάος καὶ σὺν ἀρχινήσουμε μιὰ μέρα νὰ κρίνουμε κάπως μὲ πὺρ κρὺο αἷμα τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράματα, θὰ ἐχτημήσουμε καὶ τοῦ Βασιλιά μας τὸ φέροισμο καὶ τοῦ Διαδόχου τὸ ὅ,τι ἔκαμε γιὰ τὸ στρατὸ.

Καὶ στοὺς ἀξιωματικούς, καὶ σ' ἄλλους τοὺς ἄλλους, ἀναγνωρίζουμε τὴν λεγόμενὴ «καλὴν προαίρεση». Ὅλοι γιὰ κάτι καλὸ δουλεύουν, ἢ τὸ φαντάζονται πὺρ δουλεύουνα. Ὅλοι ξεσκαλωμὸ καὶ σωτηρία ζητᾶνε. Ὅσο βλέπει ὁ καθένας καὶ ὅσο μπορεῖ. Δυστύχημα βέβαια πὺρ δὲ βρέθηκα σήμερὰ ὁ Ἔνας πὺρ νὰ βλέπει καὶ νὰ μπορεῖ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Δυστύχημα πὺρ δὲν ἔχουν ὀργανωθεῖ καὶ συσσωματωθεῖ οἱ διάφορες κοινωνικὲς τάξεις. Δυστύχημα πὺρ δὲν

ἀντιπροσωπεύεται καμιά τάξη ὀρισμένη (ἔξω ἀπὸ τοὺς πλουτοκράτες) μέσα στὴ Βουλῆ, καὶ δὲν ὑπάρχει ἓνα κόμμα μὲ ὀρισμένες καὶ ἀπρόσωπες, νὰν τὴν ποῦμε, ἀρχές. Δυστύχημα ἀκόμα καὶ τὸ πὺρ οἱ ἀξιωματικοὶ μας, σὺν ξεκινήσανε γιὰ τὸ Γουδί, δὲν εἶχαν καταστρώσει ἓνα ὀρισμένο πρόγραμμα τῆς κατοπινῆς δουλιᾶς τους.

Χάος λοιπὸν ὀλοῦθε. Καὶ στὸ χάος αὐτό, κάθε πολίτης πὺρ ἀγαπάει ἀληθινὰ τὴν πατρίδα του ἔχει χρέος νὰ μείνῃ ἀκούνητος στὴ θέση του. Περισσότερο μάλιστα σὺν ὁ πατριώτης αὐτὸς τύχει νὰ λέγεται Βασιλιάς ἢ Διάδοχος.

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ*

Ἡ ὑπεροχὴ αὐτὴ τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης τῶν Ἑλλήνων μᾶς ξηγᾶ εὐκόλα γιατί οἱ Ἕλληνες εἶτανε οἱ πρῶτοι πὺρ δοκίμασαν ν' ἀποτινάξουν τὸν τουρκικὸν φεουδαλικὸν ζυγὸν. Ἡ ἀνώτερή τους μόρφωση, ἡ ἀστικὴ τους ὑπόσταση καὶ τὸ μεγάλο ἱστορικὸν παρελθὸν δὲν τοὺς ἐπιτρέπανε νὰ κοιμούνται, ἀλλ' ὑποδουλίζανε τὴν ἰδέα τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας. Καὶ μὲ τὴν πρώτη κατάλληλη στιγμή, ἀπὸ τὴν μιὰ μὲ τὴν ἐπίδραση τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασης, τοῦ ἀστικοῦ ἀναθρασμοῦ τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μὲ τὴν βοήθεια ἐξαιρετικῆς οἰκονομικῆς θέσης, κηρύξανε τὴν ἐπανάσταση.

Ἡ θέση τοῦ Ἑλληνισμοῦ σὲ ἄλλο τὸ διάστημα τῆς δουλειᾶς καὶ στὸν καιρὸ τῆς ἐπανάστασης, σὺν ὑποδοῦλου πιεζόμενου, εἶτανε ἡ θέση ἐκτάκτως ἐπαναστατικῆ. Ὅλη ἡ ψυχολογία τῆς ρωμιόσνης δὲν μποροῦσε ἐπομένως παρὰ νὰ εἶτανε φιλελεύτερη, ριζοσπαστικὴ, ἐπαναστατικὴ. Τὰ τραγούδια τοῦ Ρήγγα μποροῦν νὰ δείξουν σὲ τί ὕψος φιλελεύτερου καὶ δημοκρατικοῦ φρονήματος εἶχε φτάσει τότες τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα μὲ τὴν ἐπίδραση τῆς δουλειᾶς καὶ τῆς πίεσης ἀπ' τὴν μιὰ μεριά καὶ τῆς ἀστικῆς ἐπαναστατικῆς ἰδέας τῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὴν ἄλλη.

* Ἀρμένηδες καὶ Τούρκοι, Βουργάροι καὶ Ρωμιοὶ

Ἀράπηδες καὶ ἄσπροι μὲ μιὰ κοινὴ ὀρμὴ

γιὰ τὴν ἐλευθερίαν μας νὰ ζώσουμε σπαθί!

Κατόπι ἐννοεῖται, μὲ τὴν ἀλλαγὴ τῶν συνθηκῶν τὸ βαρόμετρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔπεσε. Ἀλλὰ καὶ τότες ἔλοι οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχαν βέβαια τὴν εὐρύτητα τῆς δημοκρατικῆς πνοῆς τοῦ Ρήγγα καὶ τῶν ἄλλων φωτισμένων ὀπαδῶν του. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἔθνους τὴν ἐλευθερίαν τὴν περιώριζε στὴν

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 360.

ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὸ ζυγὸν τῶν Τούρκων. Αὐτὸ εἶναι καὶ φυσικὸ, ἔχει μόνο γιὰ τὴν συνθήκη τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ γιατί σ' ἄλλες τὴν ἐπαναστάσεις ὁ πολὺς ὄγκος τοῦ λαοῦ ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὸ ὕψος τῆς δημοκρατικῆς μειοδοψίας.

Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν σὺν ἔθνος σηκώθησαν γιὰ ν' ἀποχτήσουν τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ ἀστικὴ λέξι «πατρις», ἡ ὀποία ἀντηχοῦσε ἀπὸ τοὺς νικηφόρους στρατοὺς τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατικῆς Γαλλίας ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς Εὐρώπης, ἀντήχησε τώρα δυνατὰ καὶ ἀπὸ τὸ Μαλέα Ἰσλαμ τὸ Δούναβη. Ἐδῶ ἔμωσ συνέθη καὶ τὴν ἀξιοπαρατήρητο: Οἱ Ἕλληνες ἐπειδὴ δικαιοῦσαν ἐκκλησιαστικὰ καὶ πνευματικὰ τοὺς ἄλλους ἐρθεοδέξους λαοὺς τῆς Τουρκίας (Σλαβούς, Βλάχους κ.τ.λ.), πὺρ, σὰ γεωργοὶ μικροφεουδάλαι δὲν εἶχαν ἀκόμα καμιά ἐθνικὴ καὶ φυλετικὴ συνείδηση, τοὺς θεωροῦσαν γιὰ δικούς τους, γιὰ ἀληθινούς Ἕλληνες, καὶ ἐπομένως κηρύξανε καὶ σ' αὐτοὺς τὸ κήρυγμα τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Ἐτσι βλέπομε τὴν Ἐπανάσταση ν' ἀρχίζῃ ἀπὸ τὴν Βλαχία, σὺν ἀπὸ τόπο Ἑλληνικὸν. Οἱ Ἕλληνες ἐταύτισαν τὴν χριστιανικὴν ἰδέαν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ἀντίληψιν ἐντελῶς φεουδαλικὴ καὶ φυσικὴ γιὰ τὴν τότε φεουδαλικὴ ἐποχὴ. Ἡ ἐπανάσταση ἔμωσ τοῦ Δούναβη δὲν πέτυχε, ἐπειδὴ οἱ Βλάχοι καὶ οἱ Σλαβοὶ κοιμούνταν ἀκόμα τὸ βαθύ τους φεουδαλικὸν ὕπνο, γιὰ τοὺς λόγους πὺρ ἔπαυσε πᾶρα πᾶντος, καὶ δὲν εἶτανε ἀκόμα ὄρμιοι γιὰ ἀστικά, πατριωτικὰ κινήματα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα εἶτανε ὄρμιοι καὶ πρόδαιναν σὲ ἐθνικὴ ἐπανάσταση, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὺρ τὸ κίνημά τους θὰ τὸ κᾶνε στὸ ἔνομα, ἔχει τῆς ἑλληνικῆς, ἀλλὰ τῆς δικῆς τους ἐθνικῆς ἰδέας, πράμα πὺρ ἔγινε καθὼς ξέρομε στερνότερα. Ἡ ἐπανάσταση πέτυχε μονάχα σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅπου εἶτανε πὺρ μαζεμένος ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμός.

Ἐτσι γεννήθηκε ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα.

Οἱ Ἕλληνες ἔμωσ τὸ ἔργο τῆς ἀναγέννησης τῆς «μεγάλης Ἑλλάδας» δὲν τὸ θεωροῦσαν ἀκόμα τελειωμένο. Ἡ «Μεγάλῃ Ἰδέαν» ἔπρεπε νὰ πραγματοποιηθῇ σιγὰ σιγὰ. Μονάχα προσωρινὴ ἀνακωχὴ ἔγινε καὶ σιγὰ σιγὰ ἔπρεπε νὰ ἐλευθερωθῶνε καὶ τὰ ἄλλα ὑπόδουλα μέρη τῆς «σάπιας Τουρκίας». Αὐτὸ εἶτανε τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀναγεννηθέντος Ἑλληνισμοῦ. Ἡ ἀνταρτικὴ καὶ φιλελεύτερη ψυχολογία του δὲν ἔπαψε, βλέπετε, ἀκόμα. Ἡ θέση του ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐπαναστατικὴ.

Γλήγορα ἔμωσ ἀρχίζου νὰ γεγονότα, βγαίνου στὴ μέση νέοι παράγοντες πὺρ ἀλλάζου τὴν φορὰ τῶν πραγμάτων, παράγοντες πὺρ ἐπίδρασε στὴν